

05.10.2022

Ärende/18

§ 244

Ledamoten Nora Grotenfelts motion om eftermiddagsmellanmål i grundskolorna

HEL 2022-003310 T 00 00 03

Beslut

Stadsfullmäktige betraktade motionen som slutbehandlad.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Maria Nyfors, stadssekreterare, telefon: 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Bilagor

1 Valtuutettu Nora Grotenfeltin aloite

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Beslutsförslag

Beslutet stämmer överens med förslaget.

Föredragandens motiveringar

Ledamoten Nora Grotenfelt och 26 andra ledamöter föreslår i sin motion att staden serverar gratis eftermiddagsmellanmål till de grundskoleelever vars lektioner fortsätter i mer än tre timmar efter lunch.

Planeringen av skolmåltider styrs av de riksomfattande närings- och måltidsrekommendationerna. Enligt rekommendationerna ska eleverna serveras ett näringsrikt och avgiftsfritt mellanmål om lektionerna varar längre än tre timmar efter lunchen. Betydelsen av regelbundna måltider för att eleverna ska orka har identifierats även i Helsingfors, men just nu har det inte reserverats några anslag för mellanmålsservering.

I grundskolorna äter eleverna vanligen lunch kl. 10.30–12.30, i en del skolor vid behov kl. 10.15–13. De elever i första och andra årskursen som deltar i eftermiddagsverksamheten serveras ett mellanmål, som ingår i verksamhetsavgiften. I en del skolor kan eleverna dessutom köpa mellanmål på eftermiddagarna.

I stadens egna grundskolor finns år 2022 cirka 46 000 barn. De anslag staden har reserverat för upphandling av matjänster för grundskolorna

05.10.2022

Ärende/18

räcker endast för att bevara den nuvarande servicenivån. Extrakostnaderna för avgiftsfri mellanmålsservering skulle bestå av både måltidsutgifter och utgifter för den personal som skulle servera och övervaka mellanmålen.

Om ett avgiftsfritt mellanmål serveras till de elever vars skoldag fortsätter i mer än tre timmar efter lunchen beräknas tilläggskostnaderna uppgå till cirka 4 600 000 euro om året. Om ett mellanmål serverades till de elever i årskurs 3–9 som deltar i hobbyverksamhet som ingår i Finlandsmodellen för hobbyverksamhet skulle kostnaderna uppgå till cirka 500 000 euro om året. Om alla grundskoleelever dagligen serverades ett avgiftsfritt mellanmål skulle kostnaderna uppgå till cirka 9 900 000 euro om året.

Direktionen för affärsverket Servicecentralen konstaterar i sitt utlåtande att om fostrans- och utbildningssektorn beslutar att beställa mellanmålen av Servicecentralen Helsingfors kan Servicecentralen leverera mellanmål enligt eftermiddagsverksamhetens nuvarande mellanmålslista och till nuvarande pris.

I det nuvarande ekonomiska läget är det enligt stadsstyrelsen inte möjligt att utöka serveringen av mellanmål i skolorna.

Svaret stämmer överens med de utlåtanden som fostrans- och utbildningsnämnden och direktionen för affärsverket Servicecentralen gett.

Enligt 30 kap. 11 § 2 mom. i förvaltningsstadgan ska stadsstyrelsen förelägga fullmäktige en motion som undertecknats av minst 15 ledamöter (gäller de fullmäktigemotioner som lämnades in senast 30.4.2022).

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Maria Nyfors, stadssekreterare, telefon: 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Bilagor

1 Valtuutettu Nora Grotenfeltin aloite

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Beslutshistoria

Kaupunginhallitus 26.09.2022 § 655

Postadress
PB 1
00099 HELSINGFORS STAD
kaupunginkanslia@hel.fi

Besöksadress
Norra esplanaden 11-13
Helsingfors 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Telefon
+358 9 310 1641
Telefax

FO-nummer
0201256-6

Kontonr
FI0680001200062637
Moms nr
FI02012566

05.10.2022

Ärende/18

HEL 2022-003310 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo aloitteen loppuun käsitellyksi.

Käsittely

26.09.2022 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Vastaehdotus:

Silja Borgarsdóttir Sandelin: Lause ”Kaupunginhallitus ei puolla maksuttoman välipalatarjoilun aloittamista” muutetaan muotoon: ”Tässä taloudellisessa tilanteessa ei ole kaupunginhallituksen mukaan mahdollista laajentaa välipalatarjontaa kouluissa”.

Kannattaja: Nasima Razmyar

Kaupunginhallitus hyväksyi yksimielisesti Silja Borgarsdóttir Sandelinin vastaehdotuksen mukaisesti muutetun ehdotuksen.

19.09.2022 Pöydälle

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Kasvatus- ja koulutuslautakunta 14.06.2022 § 142

HEL 2022-003310 T 00 00 03

Lausunto

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antoi kaupunginhallitukselle lausunnon liitteenä olevasta Nora Grotenfeltin valtuustoaloitteesta. Aloitteessa ehdotetaan maksuttoman välipalan tarjoamista peruskouluissa, niille oppilaille joiden oppitunnit jatkuvat lounaan jälkeen yli kolme tuntia.

Kouluruokailun suunnittelua ja toteutusta ohjaavat ravitsemus- ja ruokailusuositukset (Syödään ja opitaan yhdessä-kouluruokailusuositus VRN 2017 ja Suomalaiset ravitsemussuositukset VRN 2014). Perusopetuksessa tarjotaan perusopetuslain mukaan oppilaille päivittäin lakisääteinen maksuton lounasateria. Noin puolen tunnin lounasaika kouluissa on yleensä klo 10.30-12.30, tarvittaessa 10.15-13.00. Iltapäivätoi-

mintaan osallistuville 1-2 luokkalaisille tarjotaan toimintamaksuun sisältyvä välipala. Osa kouluista järjestää oppilaille myös maksullista välipalamyyntiä iltapäivisin oppilaiden tarpeen mukaan.

Kouluruokailusuosituksissa suositellaan tarjottavan mahdollisuus ravitsemaan maksuttomaan välipalaan, jos koulun oppitunnit jatkuvat pitempään kuin kolme tuntia lounaan jälkeen. Säännöllinen ruokarytmi ja ravitsevat ateriat vaikuttavat vireystilaan positiivisesti ja edistävät oppimista. Aterioiden väliin jättäminen tai korvaaminen epäterveellisillä vaihtoehdoilla voivat johtaa terveydellisiin ongelmiin, väsymykseen ja sitä kautta huonoon keskittymiskykyyn ja oppimisen vaikeuksiin.

Harrastamisen Suomen mallin tavoitteena on tarjota lapselle mieluinen ja maksuton harrastus koulupäivän yhteyteen. Harrastuksia tarjotaan jokaisella koululla 3.–9.-luokkalaisille. Harrastukset ovat koulupäivän jälkeen ennen klo 17. Harrastuksia on tarjolla yhteensä 144 alakoululla tai yläkoululla. Koululla voi olla erilaisia harrastuksia yhtenä tai useana päivänä viikossa ja niiden kesto vaihtelee ryhmien välillä 1-4 tuntiin. Ryhmäkokoo on 15 oppilasta mutta osallistujamäärä vaihtelee paljon kouluittain. Harrastustoiminnan järjestämisestä vastaa kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.

Välipala tulisi järjestää koululla ennen harrastuksen alkua ja oppilaan koulupäivästä riippuu kuinka pitkä tauko oppituntien ja harrastuksen väliin jää. Välipala tulisi tarjoilla koulupäivän lopussa ennen harrastustoimintaan siirtymistä. Tarjoilun järjestäminen vaatisi kouluilta välipalatarjoilun organisoimisen koulupäivään ja henkilöstöressurssin lisäämisen ruokailutilanteen valvontaan. Koulunkäyntiavustajien käyttämisestä valvontaan aiheutuu lisäkustannuksia ja se tulee huomioida työvuorosunnittelussa.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan peruskouluissa on vuonna 2022 noin 46 000 lasta. Talousarviossa peruskoulujen ruokapalveluiden hankintaan on varattu rahaa vain nykyisen palvelutason turvaamiseen, eikä maksuttoman välipalatarjonnan kustannukset sisälly nykyiseen budjettiin. Lisäkustannukset koostuisivat ateriakustannuksista ja valvontaan käytettävästä henkilöstöressurssista mutta kokonaiskustannusten arviointi tarkasti etukäteen on vaikeaa. Välipalatarjoilu edellyttäisi arviolta seuraavia korotuksia kokonaismenoissa:

- Välipala harrastuksiin osallistuville 3-9. luokkalaisille noin 327 000 euroa/vuosi ja valvonta noin 172 000 euroa/vuosi.
- Välipala oppilaille joiden koulupäivä jatkuu yli 3 tuntia lounaan jälkeen noin 4 331 000 euroa/vuosi ja valvonta noin 268 000 euroa/vuosi.

05.10.2022

Ärende/18

- Välipalan tarjoaminen joka päivä kaikille joka koulussa noin 9 282 000 euroa/vuosi ja valvonta noin 575 000 euroa/vuosi.

Säännöllisten aterioiden merkitys oppilaiden jaksamiseen on tunnistettu. Talousarviossa ei ole varattu määrärahoja välipalatarjoilun järjestämiseen. Kouluissa voidaan tarjota maksullista välipalaa, jos oppilaan koulupäivä kestää ravitsemussuositusten mukaisesti lounaan jälkeen yli 3 tuntia tai oppilas osallistuu harrastustoimintaan.

Lautakunta pyytää selvitetävän, missä määrin ja minkä takia ravitsemus- ja ruokailusuosituksia ei noudateta Helsingin kouluissa.

Käsittely

14.06.2022 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Vastaehdotus:

Nora Grotenfelt: Lisätään lausunnon loppuun: "Lautakunta pyytää selvitetävän, missä määrin ja minkä takia ravitsemus- ja ruokailusuosituksia ei noudateta Helsingin kouluissa."

Kannattaja: Vesa Korkkula

Kasvatus- ja koulutuslautakunta hyväksyi Nora Grotenfeltin vastaehdotuksen mukaan muutetun ehdotuksen yksimielisesti.

31.05.2022 Pöydälle

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Satu Järvenkallas

Lisätiedot

Katja Peränen, ruokapalveluasiantuntija, puhelin: 310 22596
katja.peranen(a)hel.fi

Palvelukeskusliikelaitoksen johtokunta 27.04.2022 § 20

HEL 2022-003310 T 00 00 03

Lausunto

Palvelukeskusliikelaitoksen johtokunta antoi lausunnon

Mikäli Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala tilaa Palvelukeskus Helsingiltä iltapäivän välipaloja oppilaille, on Palvelukeskuksella edellytykset tuottaa ko. palvelu hoitamisissaan koulukohteissa nykyisen iltapäiväkerhojen välipalalistan ja hinnaston mukaisesti. Hinnastoa tarkennetaan tarvittaessa, mikäli annoskoko muuttuu suuremmaksi.

05.10.2022

Ärende/18

Nykyiset tilat, laitteet, välineet sekä toiminnan organisointi mahdollistavat palvelun käynnistämisen sopimuksen mukaan.

Esittelijä

vs. toimitusjohtaja
Risto Paavola

Lisätiedot

Aulikki Johansson, yksikönjohtaja, puhelin: 310 27131
aulikki.johansson(a)hel.fi